

Nr. 825/07.03.2018

**Raportul final privind implementarea
Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului
violentei în familie pentru perioada 2013-2017**

1. Cadru general

Guvernul României a aprobat *Strategia națională pentru prevenirea și combaterea fenomenului violentei în familie pentru perioada 2013 - 2017 prin Hotărârea Guvernului nr. 1156/2012*, documentul incluzând și *Planul operațional pentru implementarea strategiei*,.

Pe durata de aplicare, strategia națională nu a suferit modificări.

Strategia națională pentru prevenirea și combaterea fenomenului violentei în familie pentru perioada 2013 - 2017 a avut la bază recomandările specifice formulate în Evaluarea privind implementarea Strategiei Naționale de Prevenire și Combatere a Violentei în Familie 2005-2007 (*Hotărârea Guvernului nr.686/2005*), precum și contribuțiile provenind de la alți reprezentanți ai societății civile care au participat la elaborarea acestui document.

Acest document strategic, cu un caracter comprehensiv și multidisciplinar, s-a adresat instituțiilor publice reprezentând puterea executivă, legislativă, judecătorească, autoritățile publice locale, mediul academic și societatea civilă implicate în prevenirea și combaterea fenomenului de violență în familie și în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați.

Obiectivele generale ale *Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului violentei în familie pentru perioada 2013 - 2017*:

1. *Prevenirea violentei în familie în vederea diminuării fenomenului.*
2. *Protecția victimelor violentei în familie și responsabilizarea agresorilor prin constituirea unui cadru instituțional integrat și adoptarea unor politici și măsuri specifice.*
3. *Promovarea cooperării intersectoriale și susținerea parteneriatului cu societatea civilă și a parteneriatului public - privat în implementarea politicilor în domeniu.*

Obiective operaționale ale *Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului violentei în familie pentru perioada 2013 - 2017*:

1. *Creșterea eficacității programelor de prevenire prin implementarea sistematică a măsurilor de prevenire în vederea reducerii toleranței față de violența în familie.*
2. *Dezvoltarea de atitudini și comportamente nonviolente pentru atingerea obiectivului "toleranță zero" față de violența în familie.*
3. *Îmbunătățirea cadrului legislativ actual și asigurarea implementării unitare a legislației prin adoptarea legislației secundare.*

4. *Întărirea capacității instituționale a autorităților administrației publice centrale și locale de gestionare a violenței în familie corelate cu violența asupra copilului.*
5. *Dezvoltarea unui sistem unitar de servicii sociale specializate în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie și asigurarea calității acestora, printr-o abordare nediscriminatorie, în particular sensibilă la diferențele culturale, de vârstă și gen.*
6. *Crearea unui sistem informațional integrat de înregistrare, raportare și management al cazurilor de violență în familie și violență asupra copilului la nivel național.*
7. *Dezvoltarea și consolidarea competențelor profesionale ale resurselor umane existente în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie.*
8. *Dezvoltarea relațiilor de colaborare între partenerii interni și între statul român și statele sau organismele internaționale implicate în prevenirea și combaterea violenței în familie.*
9. *Monitorizarea și evaluarea activităților întreprinse în vederea prevenirii și combaterii violenței în familie.*

1.2 Procesul de implementare al strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului violenței în familie pentru perioada 2013-2017

ANES a fost responsabilă cu coordonarea implementării strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului violenței în familie pentru perioada 2013-2017, începând cu luna aprilie 2014.

Monitorizarea implementării Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului violenței în familie pentru perioada 2013 - 2017 a avut în vedere analiza modului de folosire a resurselor, realizarea impactului așteptat și eficiența intervențiilor. S-au evaluat factorii de succes sau de eșec, cât și sustenabilitatea rezultatelor și impactului strategiei.

1.3. Măsuri care vizează prevenirea și combaterea violenței în familie

1.3.1. La nivelul administrației publice centrale

În aprilie 2014, în baza Hotărârii de Guvern nr. 250/2014 privind organizarea și funcționarea Departamentului pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați, a fost înființat și organizat **Departamentul pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați**.

În conformitate cu dispozițiile Legii nr. 229/2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, republicată, cu modificările și completările ulterioare a fost înființată Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (fostul DESFB), denumită în continuare ANES, ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Muncii și Justiției Sociale, care promovează principiul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați în vederea eliminării tuturor formelor de discriminare bazate pe criteriul de sex, în toate politicile și programele naționale. În temeiul art. I din Ordonanța nr. 6/2015 privind modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, a fost reglementată exercitarea de către ANES a funcțiilor de strategie, reglementare, reprezentare și

autoritate de stat în domeniul violenței în familie, cu atribuții în elaborarea, coordonarea și aplicarea strategiilor și politicilor Guvernului în domeniul violenței în familie.

Înființarea Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între femei și bărbați (ANES), ca instituție cu personalitate juridică în subordinea Ministerului Muncii și Justiției Sociale, a reprezentat un pas important în abordarea unitară și integrată a celor două domenii (egalitate de șanse între femei și bărbați și violența în familie), după modelul european, astfel încât strategiile și politicile elaborate la nivel guvernamental să asigure protecție, suport pentru victimele violenței domestice, prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor, promovarea principiului egalității de șanse între femei și bărbați, precum și asigurarea integrării active a perspectivei de gen la nivelul tuturor politicilor și programelor naționale. Modelul european promovat de către Institutul European pentru Egalitate între Femei și Bărbați (EIGE) presupune abordarea problematicii egalității de gen împreună cu cea a violenței domestice.

Pe plan intern, aspectele legate de violența în familie au fost reglementate prin Legea nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței în familie, republicată, ca parte componentă a strategiilor care vizează protecția familiei, aceasta stabilind cadrul dezvoltării politicilor de combatere și prevenire a fenomenului violenței în familie.

Pe parcursul *implementării Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului violenței în familie pentru perioada 2013 - 2017, România a semnat Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice - Convenția de la Istanbul* - în iunie 2014, și a ratificat-o în anul 2016 prin *Legea nr.30/2016, Convenția intrând în vigoare în septembrie 2016.*

Convenția de la Istanbul privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice reprezintă tratatul internațional adoptat de Consiliul Europei pe 11 mai 2011 care are ca scop prevenirea violenței, protecția victimelor și trimiterea în judecată a infractorilor. Convenția de la Istanbul stabilește că tolerarea și nepedepsirea unor acte de violență împotriva femeilor precum violul, violența domestică, hărțuirea sexuală, căsătoriile forțate sau sterilizarea forțată constituie încălcări ale drepturilor omului și forme de discriminare pe criteriul de gen. Femeile au dreptul de a trăi în siguranță atât în spațiul public cât și în cel privat, pe stradă sau la serviciu, cât și acasă.

În perioada de implementare a strategiei naționale, *în vederea transunerii în legislația românească a prevederilor Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, Ministerul Muncii și Justiției Sociale prin ANES a realizat o serie de inițiative legislative, care au vizat modificarea principalelor acte normative:*

- **Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, republicată, cu modificările și completările ulterioare**

- are ca element cheie, schimbarea de paradigmă cu centrarea pe nevoile victimei și pe dezvoltarea unor măsuri de prevenire a faptelor de violență domestică (consiliere

psihologică în cazuri de divorț cu antecedente de violență domestică, monitorizarea ordinelor de protecție/măsurile de prevenire a încălcării acestora);

- reglementează emiterea ordinului de protecție provizoriu care reprezintă pilonul esențial al noilor reglementări și vizează intervenția în regim de urgență, în situații de pericol iminent, în conformitate cu art. 52 din Convenție (care implică extinderea prerogativelor polițiștilor în sensul de a asigura protecția victimelor prin înlăturarea imediată a agresorului din domiciliu, în situațiile de pericol imediat. Această măsură implică emiterea OPP de către polițist, la fața locului pe baza evaluării situației conform unui Formular de evaluare a riscului (cu o valabilitate de până la 5 zile), validarea ordinului de către un procuror și transmiterea documentelor aferente către judecătoria competentă pentru a se emite o hotărâre judecătorească);
- asigură reglementarea măsurilor necesare pentru protecția și garantarea tuturor drepturilor și libertăților fundamentale, care pot fi realizate numai în condițiile existenței și funcționării unor mecanisme naționale de protecție eficiente și adecvate.

➤ **Proiectul de Lege privind modificarea și completarea Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, republicată, vizează, în principal, introducerea definiției violenței de gen (conform art.3 lit. d) din Convenția de la Istanbul) și introducerea reglementării profesiei de expert în egalitate de șanse (în spiritul angajamentelor României asumate prin aderarea la Campania HeForShe inițiată de UN Women și a Programului de Guvernare 2017-2020) și se află în prezent în etapa de semnare de către miniștrii de resort urmând a fi transmis în procedură parlamentară în prima sesiune a anului 2018.**

➤ **Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal - vizează reglementarea unor noi infracțiuni: mutilarea genitală a femeilor, avortul forțat, sterilizarea forțată, precum și pedepsirea înlesnirii și tentativei în cazul infracțiunilor prevăzute de către Convenție, demararea acțiunii penale din oficiu, și nu la plângere prealabilă, pentru faptele prevăzute la art. 193 și 196 Cp .**

➤ **Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul Procedură Penală - vizează posibilitatea aplicării măsurii arestului preventiv în cazul nerespectării hotărârii judecătorești prin care s-a dispus emiterea unui ordin de protecție.**

➤ **Proiectul de Hotărâre privind modificarea și completarea Hotărârii de Guvern nr. 1054/2005 privind organizarea și funcționarea comisiilor județene și a municipiului București în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați a fost inițiat în vederea eficientizării activității COJES și cuprinde reglementări mult mai acoperitoare, structurate într-un mod mai clar și concret, în ceea ce privește condițiile de încetare a mandatelor membrilor COJES, asigurarea prezenței instituțiilor membre prin desemnarea unor membri supleanți, reglementarea locului de desfășurare și periodicitatea acestora - trimestrial sau ori de câte ori este necesar.**

- **Proiectul de Hotărâre de Guvern privind aprobarea Strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018-2021 și a Planului operațional privind implementarea Strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse între femei și bărbați și prevenirea și combaterii violenței domestice 2018-2021, se bazează pe o abordare integrată, pe doi piloni de specialitate, câte unul pentru fiecare domeniu de competență, permite, pentru prima oară, o corelare în mod real a celor două domenii interconectate.**

Evidențiem faptul că, proiectele de acte normative menționate mai sus au fost rezultatul efortului comun și al activității Grupurilor de lucru la care au participat specialiști din cadrul tuturor ministerelor cu atribuții în domeniul violenței în familie, Ministerului Public, Consiliului Superior al Magistraturii și ai rețelelor de organizații neguvernamentale reprezentative în domeniu, precum și cadre universitare.

În luna iulie 2017 delegația României, condusă de secretarul de stat al ANES, a participat la sesiunea de prezentare a Raportului combinat 7 și 8 pentru România privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeii. Membrii delegației au prezentat progresele care au fost înregistrate, precum și provocările și dificultățile cu care continuăm să ne confruntăm. România încearcă să modernizeze/actualizeze măsurile și mijloacele de intervenție și să adapteze politicile naționale în articulare cu dinamica principalelor instrumente juridice de cooperare internațională care asigură respectarea drepturilor omului, cât și în ceea ce privește îmbunătățirea cadrului legislativ din România și realizarea unor măsuri care să asigure consolidarea rolului femeii în societate.

În ceea ce privește impactul proiectelor derulate din fonduri norvegiene și fonduri europene, precizăm următoarele:

Asistența financiară oferită în cadrul Programului RO20 „Violență domestică și violență bazată pe deosebirea de sex”, finanțat prin Mecanismul Financiar Norvegian 2009-2014, gestionat de Ministerul Justiției în calitate de Operator de Program, a sprijinit sistemul de protecție a victimelor violenței domestice atât prin îmbunătățirea serviciilor de consiliere și găzduire a acestora la nivel local, prin înființarea sau sprijinirea funcționării a 11 centre pentru victime ale violenței domestice și a 2 centre pentru agresori, acordarea de servicii de consiliere pentru 75 de agresori și acordarea de servicii specializate pentru 950 de victime ale violenței domestice, cât și prin derularea a 4 campanii de informare publică și conștientizare privind violența în familie și traficul de persoane cu accent asupra grupurilor vulnerabile, inclusiv cele de etnie romă, care să le ajute să își înțeleagă și să își exercite drepturile prevăzute de lege, dar și prin formarea a 1226 de specialiști în combaterea violenței domestice, formarea a 135 de specialiști în combaterea traficului de ființe umane.

De asemenea, una dintre cele patru campanii de informare publică și conștientizare menționate mai sus, a fost desfășurată de către ANES, în calitate de Promotor, în perioada aprilie 2015 - aprilie 2017. Campania s-a intitulat Proiectul „Campanie Națională de Conștientizare și Informare Publică privind Violența în Familie” și a fost în valoare de 211.446 euro.

Proiectul, în întregul său, a contribuit la reducerea inegalităților de gen și la reducerea violenței în familie și a violenței bazate pe deosebirea de gen, combaterea acestui fenomen fiind posibilă numai prin implicarea activă a întregii societăți, atât a politicienilor și a mass media, cât și a profesioniștilor care oferă sprijin și furnizează servicii de specialitate, și nu în ultimul rând a tuturor cetățenilor. Campania derulată la nivel național a condus în final la o mai bună informare, sensibilizare și conștientizare a întregii societăți românești asupra egalității de gen, a drepturilor omului, a atitudinii și comportamentelor non-violente.

- **Organizarea a 8 dezbateri desfășurate la nivel regional**, în perioada 08 - 24.11.2016 la care au participat aproximativ 200 de specialiști din autorități și instituții publice, de la nivel local, județean și central, cu atribuții în domeniul violenței în familie și a promovării egalității de șanse între femei și bărbați, din următoarele orașe: Craiova, Timișoara, Alba-Iulia, Cluj-Napoca, Călărași, Constanța, Piatra Neamț și București.
- **Realizarea și diseminarea unui spot TV** cu 1796 difuzări și a unui **spot Radio** cu 1515 de difuzări.
- **Tipărirea și diseminarea materialelor informative** din cadrul campaniei la nivel național, adresate publicului larg: 40000 de afișe, 90000 de broșuri, 90000 de pliante și 8 bannere.
- **Organizarea a 5 dezbateri publice în spațiul TV și radio**, în luna noiembrie, aceasta fiind luna de activism împotriva violenței asupra femeii.
- **Realizarea unui sondaj de opinie** cu privire la impactul proiectului asupra grupului țintă.

Campania a fost astfel, gândită să asigure o acoperire cât mai largă, fiind centrată pe promovarea existenței și utilității liniei telefonice gratuite dedicată combaterii violenței domestice, 0800 500 333, ca vector de informare a opiniei publice.

Această linie telefonică gratuită destinată victimelor violenței în familie - call - center cu program continuu, 24 h/24h, 7 zile/7 zile a fost creată în cadrul Proiectului „START - O viață de calitate în siguranță!”, finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, Axa Prioritară 6 - Promovarea incluziunii sociale, Domeniul Major de Intervenție 6.3 - Promovarea egalității de șanse pe piața muncii” POSDRU/170/6.3/S/146738 SMIS 56367.

Pentru orice situație de violență în familie, cu acordul persoanei apelante, operatorul call center din cadrul ANES, sesizează și înaintează cazul DGASPC-ului, inspectoratelor județene de poliție sau serviciilor publice de asistență socială, de urgență, prin adrese care trebuie să cuprindă datele de identificare ale victimei, numărul de telefon, situația în care se află victima la momentul sesizării instituției și orice alte informații menite să faciliteze intervenția.

Menționăm că, în situațiile în care au fost confirmate aspectele sesizate, organele de poliție au întocmit dosare penale sub aspectul savârșirii infracțiunii de violență în familie raportat la art. 199 Cod Penal.

În perioada 2016 - 2017 a fost înregistrat un număr total de 4514 apeluri, din care: 3110 reprezentând situații de violență.

De asemenea, prin Proiectul „START - O viață de calitate în siguranță!” au fost atinse o serie de măsuri cuprinse în planul operational al strategiei privind prevenirea și combaterea violenței în familie, și anume:

- **fost creat Centrul de primire în regim de urgență destinat victimelor violenței în familie - Casa INVICTA, în concordanță cu prevederile art. 24 din Convenția de la Istanbul, care asigură găzduire de urgență, protecție și servicii de consiliere de specialitate.**

- **Realizarea unei campanii de sensibilizare și conștientizare intitulată ”Serbările Normalității - celebrarea unei normalități care exclude și condamnă violența domestică, traficul de persoane și lipsa egalității de șanse”, fiind desfășurate în anul 2015, 56 de evenimente - concerte, însoțite de dezbateri, în 56 de municipii din cele 8 regiuni de dezvoltare ale României.**

- **Realizarea a două rapoarte de cercetare pentru a măsura impactul campaniei asupra gradului de conștientizare a fenomenului violenței domestice și a egalității de șanse.**

- **Realizarea a 41 de seminarii de informare pentru un număr de 1175 de femei, acestea devenind promotori/persoane de sprijin pentru victimele violenței domestice și ale traficului de persoane.**

- **Elaborarea și diseminarea unui set de ghiduri, care cuprinde abordarea integrativ-sistemică a egalității de șanse, combaterii violenței domestice și a traficului de persoane și intervenția în astfel de situații.**

- **Realizarea unei proiecții a sistemului informațional unic integrat de raportare și management a cazurilor de încălcare a principiilor egalității de șanse, violență domestică.**

- **Derularea de seminarii de promovare a principiului egalității de șanse și de gen, a combaterii violenței domestice și traficului de persoane cu participare națională a unui număr de 4014 persoane din cadrul structurilor publice cu responsabilități în prevenirea și combaterea violenței domestice și traficului de persoane și/sau interacționează cu victime ale violenței domestice și traficului de persoane.**

- **Accreditarea unui program de formare profesională continuă (instruire de tip blended-learning) pentru domeniul ocupațional „Expert în egalitate de șanse”, Cod COR 242230, în vederea dobândirii de competențe profesionale în domeniul egalității de șanse, traficului de persoane și violenței domestice, bazat pe resurse digitale. În acest context, au fost formate profesional ca expert în egalitate de șanse un număr de 1100 persoane (431 manageri, 669 experți autorități publice locale/ autorități publice centrale).**

- **Organizarea a două vizite de studiu care a beneficiat de experiența și informațiile puse la dispoziție de toate instituțiile și organismele cu competențe în materie de prevenire și combatere a violenței de gen din Catalonia - Spania și Marea Britanie, atât cele autonome, cât și cele naționale - forțe de poliție, sistem de justiție și organizații neguvernamentale.**

- **Organizarea conferinței internaționale** cu denumirea ”România, o abordare holistică pentru combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice”, care s-a desfășurat pe o perioadă de 3 zile și la care au participat 363 de persoane, atât din țară cât și din străinătate.
- **Acordarea de servicii de sprijin pentru ieșirea din situația de abuz pentru un număr de minim 5050 de victime** (4000 de victime ale violenței domestice, 1000 de copii în situație de risc fiind totodată victime ale violenței în familie și 50 de victime ale traficului de persoane).

Annual, ANES a solicitat ministerelor de resort, semnarea ale strategiei naționale, rapoarte de monitorizare privind stadiul implementării măsurilor cuprinse în aria lor de activitate. S-a constatat că unele instituții, în special cele de la nivel central nu au dat curs solicitărilor ANES de a raporta gradul de implementare al strategiei.

În urma cercetării rapoartelor transmise de instituțiile semnatare ale celor două strategii naționale, rezultatele și indicatorii acțiunilor instituțiilor publice centrale și locale propuși reflectă îndeplinirea lor.

Conform rapoartelor Ministerului Educației Naționale, au fost desfășurate multiple acțiuni, atingând rezultatele și indicatorii stipulați în planul operațional al strategiei. Astfel, MEN, prin structurile sale teritoriale deconcentrate, s-a centrat, conform domeniului de competență, prioritar pe latura informativă și formativă, accentuând consecințele negative pe care fenomenul violenței în familie îl are asupra dezvoltării copilului și a evoluției sale ca adult. S-a urmărit dezvoltarea unor atitudini și comportamente non-violente, fiind organizate campanii de informare, sensibilizare și conștientizare în unitățile de învățământ din țară, adresate elevilor, preponderent elevilor proveniți din medii defavorizate și s-au derulat inclusiv activități de consiliere parentală și pregătire pentru viața de familie susținute de specialiști în domeniu, tutori sau mentori.

Totodată, au fost realizate anchete la nivelul unităților de învățământ preuniversitar cu privire la perspectiva de gen în educație, prin aplicarea unor chestionare adresate directorilor, cadrelor didactice și elevilor, care să urmărească identificarea gradului de promovare a perspectivei de gen în procesul educațional, evaluarea nivelului de valorificare a perspectivei de gen în instituții de învățământ (școală primară, gimnazială, liceu), precum și evaluarea gradului de percepție de către elevi a problematicei de gen atât în mediul școlar cât și în cel extrașcolar.

Rapoartele de monitorizare ale Ministerului Afacerilor Interne evidențiază că la nivelul Inspectoratului General al Poliției Române s-au desfășurat Campanii de sensibilizare și conștientizare a populației și mass-media asupra consecințelor grave ale violenței în familie, cu accent pe mediile cu acces redus la informație, dintre care amintim Campania națională de prevenire a violenței intrafamiliale ”Aripi frânte”, derulată în anii 2016-2017 prin care a fost mediatizat inclusiv numărul unic 0800 500 333.

De asemenea, au fost realizate o serie de materiale publicistice de prevenire a violenței domestice, care au fost publicate în Revista pentru Patrie, publicația centrală a MAI.

Inspectoratul General al Poliției Române a derulat în perioada 2014 -2017 proiectul JAD - Acțiune comună împotriva violenței domestice, finanțat prin Programul RO20 „Violență domestică și violență bazată pe sex”, în cadrul Mecanismului Financiar Norvegian 2009-

2014, în cadrul căruia au desfășurate: vizite de studiu în Norvegia (2015), ateliere de lucru, 5 sesiuni de formare și instruire adresate polițiștilor, procurorilor și judecătorilor (2016) și a fost elaborat Ghidul - Violență domestică - Manual de bune practici pentru magistrați și lucrători în poliție în 6.000 de exemplare.

Rapoartele de monitorizare transmise de Ministerul Public oferă date cu privire la indicatorii stabiliți și prevăzuți în strategia națională. Sunt menționate conferințe, întâlniri de consultanță, seminarii în domeniul asistării victimelor infracțiunilor și promovarea bunelor practici naționale și internaționale în domeniul violenței în familie.

În conformitate cu prevederile art. 103 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, INM a realizat formarea inițială, precum și formarea profesională continuă a judecătorilor și procurorilor. Seminariile organizate de INM au avut ca temă:

1. "Drepturile, sprijinirea și protecția victimelor".
2. "Combaterea discriminării".
3. "Combaterea discriminării".

1.3.2. La nivelul administrației publice locale

Implementarea la nivel local a înregistrat o evoluție relevantă în special, din perspectiva asigurării coordonării și îndrumării metodologice din partea ANES a activității direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului (DGASPC) în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie. Astfel, prin intermediul DGASPC-urilor, în calitate de autorități locale care administrează domeniul violenței în familie, au fost asigurate măsurile necesare pentru realizarea activităților de prevenire și combatere a violenței domestice, precum și pentru acordarea serviciilor destinate victimelor violenței domestice și agresorilor familiari și au fost monitorizate măsurile necesare pentru realizarea activităților de prevenire și combatere a violenței domestice, precum și pentru acordarea serviciilor destinate victimelor violenței domestice și agresorilor și au fost dezvoltate parteneriate și colaborări cu organizații neguvernamentale și cu alți reprezentanți ai societății civile în vederea acordării și diversificării serviciilor destinate prevenirii și combaterii violenței domestice.

1.3.3. La nivelul societății civile

Societatea civilă a fost un sprijin constant în implementarea Strategiei naționale în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați, precum și a Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului violenței în familie, inclusiv prin proiectele derulate, prin activitățile desfășurate și participarea în cadrul grupurilor de lucru constituite de ANES în vederea transpunerii în legislația românească a prevederilor Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.

La nivel național, Rețeaua pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor ce reunește organizații active în domeniul promovării drepturilor femeilor, al protejării victimelor violenței de gen și al combaterii discriminării pe criterii de gen, a realizat, în anul 2017, Studiul exploratoriu cu privire la implementarea ordinului de protecție și a prevederilor referitoare la violența în familie din Codul Penal în perioada

2012-2016. Datele privind monitorizarea implementării ordinelor de protecție relevă schimbări pozitive, unele obiective fiind atinse: scăderea duratei medii de judecată a cererii de emitere a ordinelor de protecție ca urmare a modificării prin Legea nr. 351 din 2015, care introduce în Legea nr. 217/2003 prevederea judecării dosarelor cu cereri de emitere a unui ordin de protecție în 72 de ore (a scăzut la jumătate durata medie de judecare a unei cereri de emitere a unui ordin de protecție din 2014 în 2015 și de 5 ori durata medie de judecare a unei cereri de emitere a unui ordin de protecție din 2015 în 2016). De asemenea, s-a îmbunătățit structura culegerii de date de către Poliția Română, datele sunt culese dezagregat pe gen și tipul de relație de familie între agresor și familie. Dar alte obiective nu sunt atinse încă: existența procedurilor pentru punerea în executare și supravegherea ordinelor de protecție, existența unui ordin de protecție provizoriu ce se poate emite de către polițist imediat după constatarea unei situații cu risc sporit de revictimizare.

Din Rețeaua pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor fac parte organizații care furnizează servicii sau suport pentru victime și organizații care lucrează cu agresori. De asemenea, fiecare organizație furnizoare de servicii colaborează cu serviciile de asistență socială pe plan local și cu instituțiile cu responsabilități în domeniu. Asociația ANAIS a asigurat din luna iulie 2017 funcționarea “Centrului de gazduire în regim de urgență destinat victimelor violentei în familie - Casa INVICTA”, reprezentând un model de bune practici în domeniul serviciilor de asistență acordate victimelor violenței domestice, în baza unui parteneriat tripartit între ANES, Primăria Municipiului București și Asociația ANAIS.

Casa INVICTA reprezintă un centru de criză pentru primirea femeilor victime ale violenței în familie cu program 24h din 24 h, permanența fiind asigurată de asistenți sociali. Serviciile sunt acordate femeilor victime ale violenței în familie care se află pe raza Municipiului București. Specificul centrului este de a răspunde situațiilor urgente în care preluarea victimei este primordială, din acest motiv perioada de găzduire este de scurtă durată.

Capacitatea centrului este de 16 locuri (8 adulți și 8 copii) iar serviciile oferite sunt: găzduire pe perioadă determinată, hrană, produse de igienă, consiliere și îndrumare socială, consultații medicale - medic de medicina generală, consiliere psihologică.

Serviciile de consiliere juridică, pregătire dosar și asistare în instanță în vederea obținerii ordinului de protecție, consiliere vocațională și suportarea cheltuielilor legate de recalificare/reconversie profesională (în funcție de disponibilitățile financiare și de costurile cursurilor), psihoterapie și consiliere psihologică sunt oferite în cadrul Centrului de consiliere pentru prevenirea și combaterea violenței în familie al Asociației ANAIS.

În perioada 25 - 27 mai 2016, a fost organizat, în Târgu-Mureș, atelierul de instruire a specialiștilor cu responsabilități în prevenirea, combaterea și intervenția în cazurile de violență în familie, desfășurat de către Institutul Est European de Sănătate a Reproducerii, împreună cu Asociația Femeilor Împotriva Violentei - Artemis și Universitatea Babes-Bolyai, Cluj-Napoca, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Centrul de Prevenire a Violentei Familiale și Societale. Atelierul de instruire și-a propus creșterea nivelului de cunoștințe și abilități necesare pentru a înțelege și sprijini victimele violenței în familie și responsabilizarea agresorilor familiali, pentru specialiștii

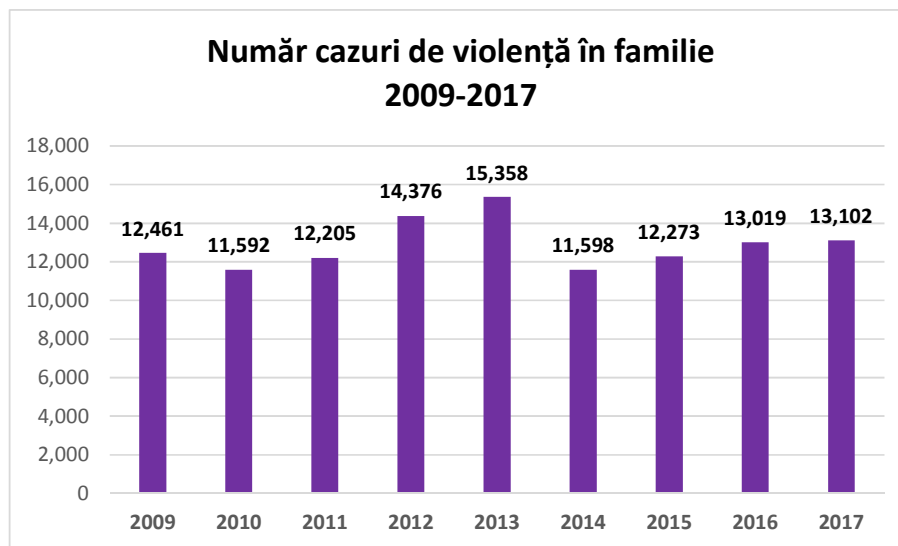
din cadrul instituțiilor publice sau private cu atribuții și activitate în domeniu, precum și creșterea eficienței de colaborare și coordonare inter și intra instituțională în activitățile de prevenție și intervenție în domeniu.

Totodată, la invitația Institutului Est European de Sănătate a Reproducerii, ANES a participat la întâlnirile de lucru cu membrii delegației oficiale din Ucraina, Kazahstan, Tajikistan, Belarus, Georgia, desfășurate în anul 2017, în vederea prezentării experienței și bunele practice ale autorităților guvernamentale române în domeniul violenței domestice. Principalul obiectiv al acestor vizite de studiu a fost de a-i ajuta pe participanți să se informeze în privința modalităților prin care poate fi combătută violența bazată pe gen dintr-o perspectivă coordonată multi-sectorială, precum și în privința posibilităților de a folosi aceste modalități în plan local, în funcție de specificul și contextul local. Institutul Est - European de Sănătate a Reproducerii în parteneriat cu Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) pentru regiunile Europei de Est și Asiei Centrale a furnizat asistență tehnică în 17 țări, în scopul consolidării răspunsului multisectorial la fenomenul violenței bazate pe diferența de gen.

1.4. Fenomenul violenței în familie

Numărul total al cazurilor de violență în familie, care au beneficiat la cerere de servicii sociale, centralizate în perioada 2009 - 2017 la nivelul ANES din cadrul Ministerului Muncii și Justiției Sociale, este evidențiat în graficul de mai jos:

Graficul nr. 1:

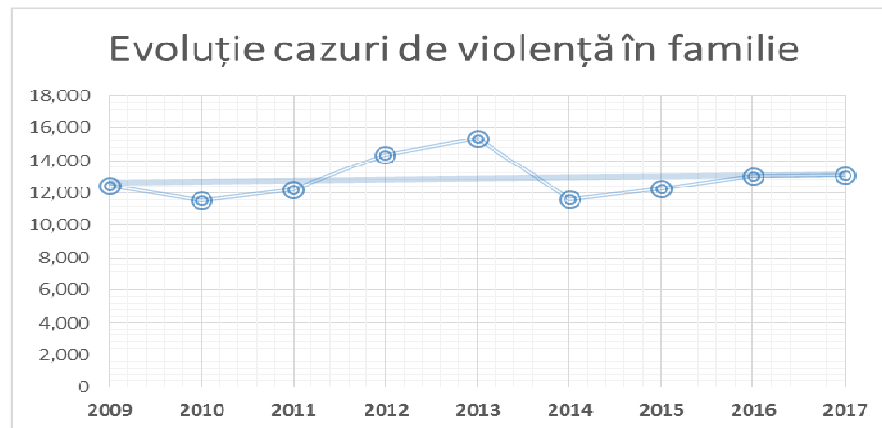

În ceea ce privește evoluția fenomenului de violență în familie în România, din analiza datelor centralizate de către ANES, extrase din rapoartele înaintate de către direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului (DGASPC), instituții aflate în

subordinea consiliilor județene și ale consiliilor locale ale sectoarelor Municipiului București, se constată o ușoară tendință de creștere a violenței în familie în România (rata globală de violență în familie de-a lungul vieții a crescut în anul 2017 față de cea din 2009 cu 5,14% iar cea referitoare la ultimele 12 luni ca crescut cu 0,63%).

Deși creșterea actelor de violență în familie în ultimii cinci ani nu este spectaculoasă, rezultă o tendință de înmulțire a actelor repetate de violență în cadrul aceleiași familii, precum și o tendință de creștere a gravității acestor abuzuri săvârșite în familie (graficul 2).

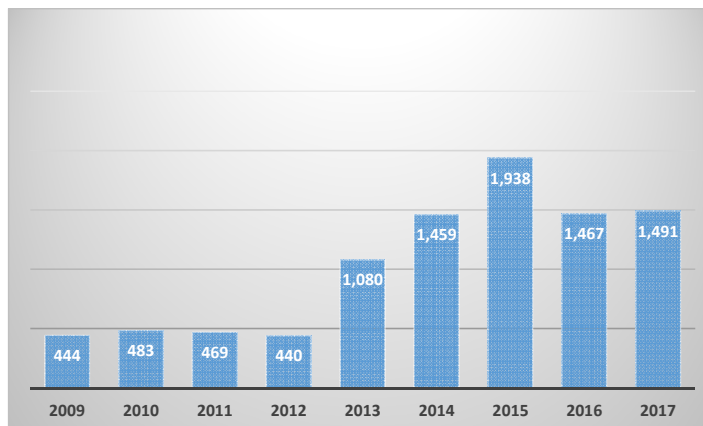
Graficul nr.2:

Conform raportului privind activitatea desfășurată de Ministerul Public în anii 2009 - 2016, un indicator relevant pentru acest fenomen îl reprezintă numărul de inculpați trimiși în judecată în cauze care privesc fapte ce se circumscriu cauzisticii violenței în familie. Examinând comparativ datele statistice din perioada 2009 - 2017, se observă creșteri ale acestui indicator (graficul nr. 3):

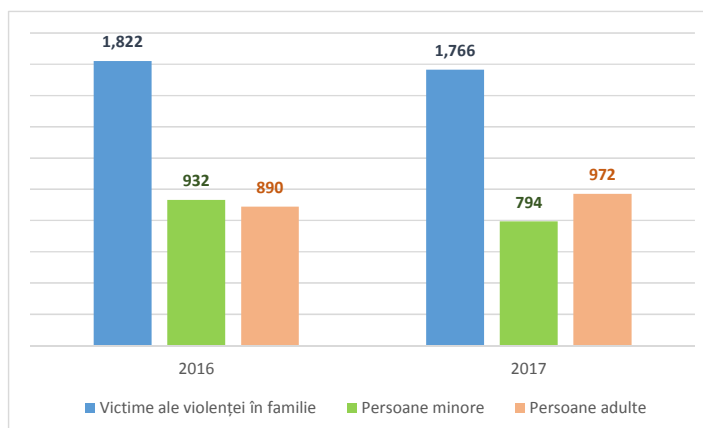
- ✓ În anul 2009 s-a înregistrat un număr de 444 de inculpați trimiși în judecată.
- ✓ În anul 2010 s-a înregistrat un număr de 483 de inculpați trimiși în judecată.
- ✓ În anul 2011 s-a înregistrat un număr de 469 de inculpați trimiși în judecată.
- ✓ În anul 2012 s-a înregistrat un număr de 440 de inculpați trimiși în judecată.
- ✓ În anul 2013 s-a înregistrat un număr de 1080 de inculpați trimiși în judecată.
- ✓ În anul 2014 s-a înregistrat un număr de 1459 de inculpați trimiși în judecată.
- ✓ În anul 2015 s-a înregistrat un număr de 1.938 inculpați trimiși în judecată.
- ✓ În anul 2016 s-a înregistrat un număr de 1.467 inculpați trimiși în judecată.
- ✓ În anul 2017 s-a înregistrat un număr de 1.491 inculpați trimiși în judecată.

Graficul nr. 3:

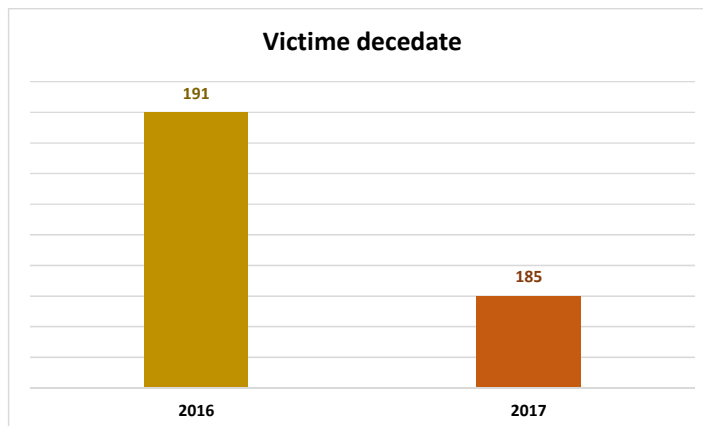
Conform datelor publicate pentru perioada 2016-2017 de către Ministerul Public, se constată următoarele date: Anul 2016 - 1.822 de victime ale violenței în familie, din care 932 sunt minori; Anul 2017 - 1.766 de victime ale violenței în familie, din care 794 sunt minori (graficul 4).

Graficul nr. 4

Referitor la numărul infracțiunilor de violență în familie săvârșite care au avut ca urmare decesul victimei: în anul **2016** au fost înregistrate **191 victime decedate**, iar în anul **2017** au fost înregistrate **185 de decese**, ceea ce înseamnă că lunar în România se înregistrează 15,4 decese având această cauză (graficul 5).

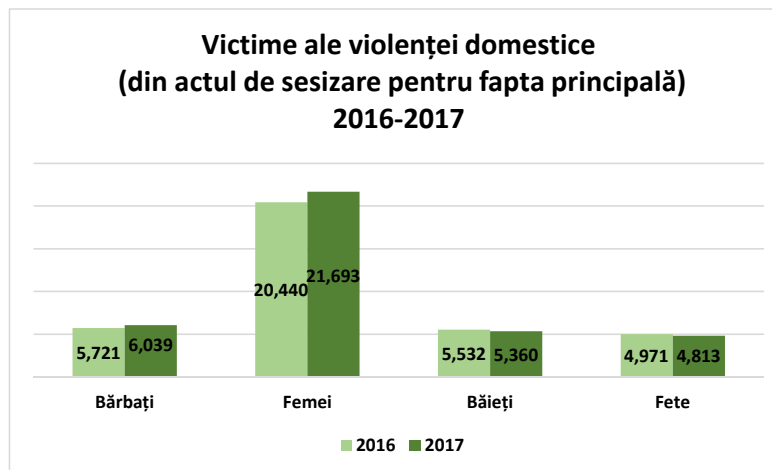
Graficul nr. 5:

Din datele statistice ale Inspectoratului General al Poliției Române s-au evidențiat în anii 2016 -2017, următoarele:

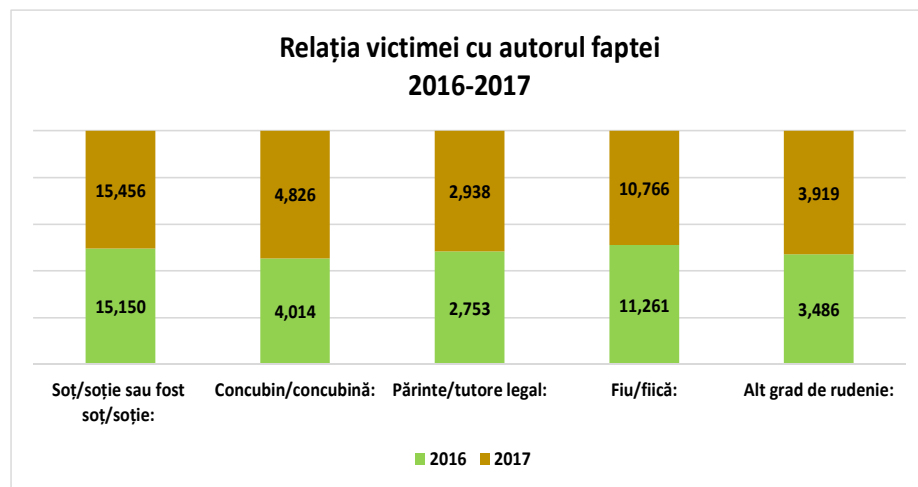
- În anul 2016 a fost înregistrat un număr de 36.664 de victime ale violenței domestice (din actul de sesizare, pentru fapta principală), din care 5.721 victime adulte de sex masculin, 20.440 victime adulte de sex feminin, 5.532 minori de sex masculin și 4.971 minori de sex feminin.
- În anul 2017 a fost înregistrat un număr de 37.905 de victime ale violenței în familie (din actul de sesizare, pentru fapta principală), din care 6.039 victime adulte de sex masculin, 21.693 victime adulte de sex feminin, 5.360 minori de sex masculin și 4.813 minori de sex feminin.

Graficul nr. 6:

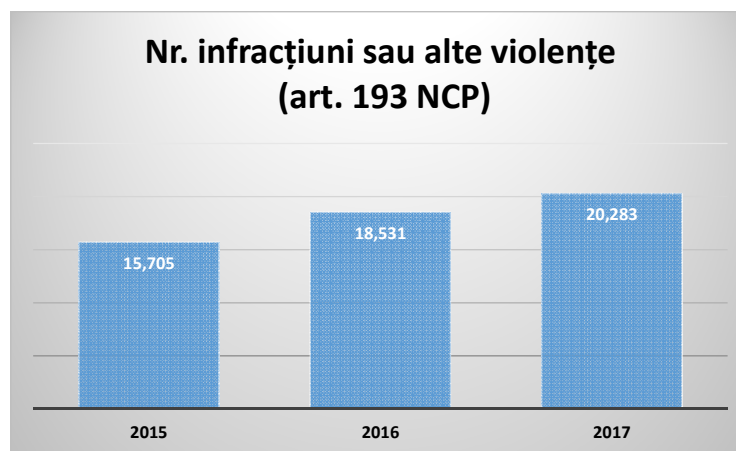
- În anul 2016, un număr de 15.150 victime îi sunt autorului faptei soț/soție sau fost/ă soț/soție, un număr de 4.014 victime îi sunt autorului faptei concubin/concubină, un număr de 2.753 victime îi sunt autorului faptei părinte/tutore legal, un număr de 11.261 victime îi sunt autorului faptei fiu/fiică și un număr de 3.486 victime îi sunt autorului faptei alt grad de rudenie.
- În anul 2017, un număr de 15.456 victime îi sunt autorului faptei soț/soție sau fost/ă soț/soție, un număr de 4.826 victime îi sunt autorului faptei concubin/concubină, un număr de 2.938 victime îi sunt autorului faptei părinte/tutore legal, un număr de 10.766 victime îi sunt autorului faptei fiu/fiică și un număr de 3.919 victime îi sunt autorului faptei alt grad de rudenie (graficul 7).

Graficul nr. 7:

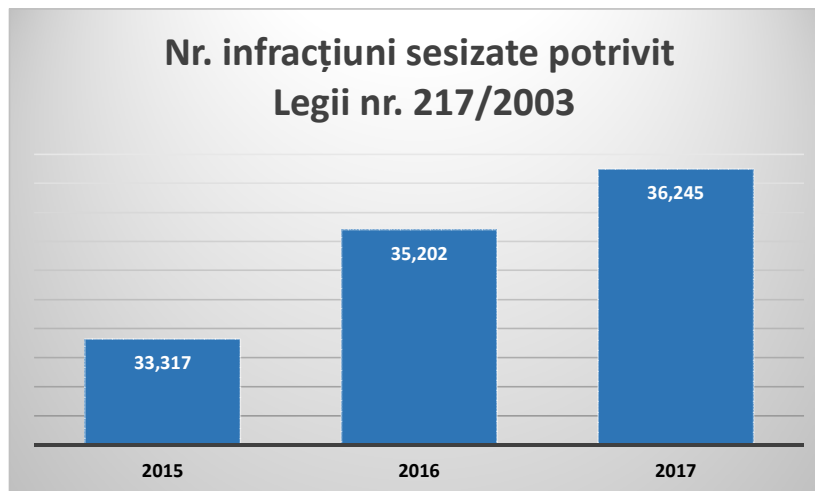
- Datele referitoare la violența în familie, conform statisticilor Inspectoratului General al Poliției Române, furnizate la solicitarea ANES, evidențiază o creștere a numărului de fapte de loviri și alte violențe în familie raportate Poliției, ceea ce arată o creștere a fenomenului, dar poate fi și un indiciu de creștere a încrederii victimelor în a se adresa autorităților în asemenea situații (graficul 8).

Graficul nr. 8:

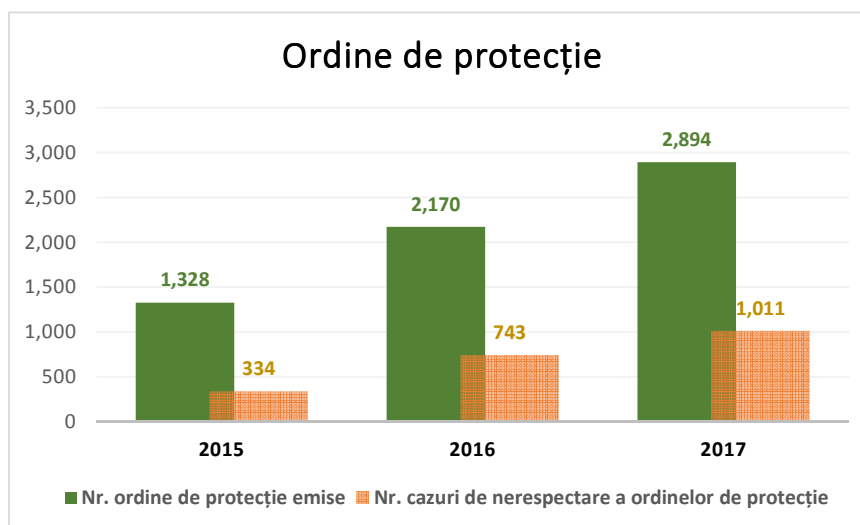
- Referitor la numărul de infracțiuni sesizate privind prevederile Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, se observă o ușoară creștere înregistrată de la an la an (graficul 9).

Graficul nr. 9:

- Cu privire la ordinele de protecție, datele centralizate în perioada 2015-2017 de către IGPR, prezentate în graficul de mai jos evidențiază că de la an la an a crescut numărul de ordine de protecție emise, precum și numărul de cazuri de nerespectare a ordinelor de protecție (graficul 10).

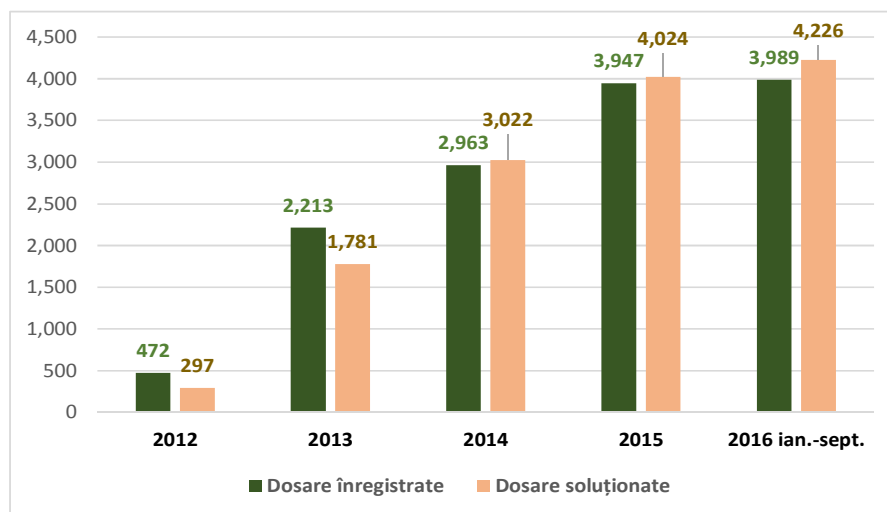
Graficul nr. 10

În ceea ce privește datele statistice rezultate din centralizarea dosarelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești, având ca obiect cereri de emiteră a ordinelor de protecție, se prezintă astfel:

- Anul 2012: 472 dosare înregistrate, 297 soluționate;
- Anul 2013: 2.213 dosare înregistrate, 1.781 dosare soluționate;
- Anul 2014: 2.963 dosare înregistrate, 3.022 dosare soluționate;
- Anul 2015: 3.947 dosare înregistrate, 4.024 dosare soluționate;
- Anul 2016 (ianuarie - septembrie): 3.989 dosare înregistrate, 4.226 dosare soluționate (graficul 11).

Graficul nr. 11

În concluzie, numărul de cereri de emiteră a ordinelor de protecție, în creștere de la an an, relevă faptul că victimelor violenței în familie le este asigurat accesul la informații, consiliere juridică și asistență juridică, această măsură de protecție fiind din ce în ce mai cunoscută și utilizată de către acestea.

1.5. Analiza SWOT a activității de implementare a Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului violenței în familie pentru perioada 2013-2017

Puncte forte

Ca principale aspecte pozitive rezultate din activitatea de monitorizare a implementării Strategiei naționale la nivelul autorităților administrației publice centrale și locale și organizațiilor nonguvernamentale cu activitate în domeniul prevenirii, putem enumera:

- crearea unei instituții de specialitate, cu rol integrator în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați și al prevenirii și combaterii violenței în familie, respectiv

Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între femei și bărbați (ANES), în concordanță cu directivele UE în domeniu și cu documentele internaționale relevante în domeniul respectării drepturilor omului, respectiv, Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW) și Convenția de la Istanbul privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice;

- semnarea și ratificarea de către România a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice;
- înființarea și activarea Comitetului Interministerial pentru Prevenirea și Combaterea Violenței în Familie, cu rol consultativ în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie în scopul fundamentării și aplicării măsurilor complexe care rezultă din dispozițiile Convenției de la Istanbul.
- Implicarea unui număr mare de DGASPC-uri, autorități centrale și organizații nonguvernamentale în procesul de implementare al strategiei naționale, comparativ cu perioada anterioară de implementare a măsurilor strategiei anterioare (HG nr. 686/2005);
- Uniformizarea/standardizarea formatului documentelor utilizate pentru raportarea progreselor înregistrate în procesul de implementare, facilitând astfel centralizarea informațiilor;
- Activitatea de sprijinire/orientare/acordare de asistență tehnică de către ANES autorităților publice centrale și locale și organizațiilor nonguvernamentale în procesul de implementare a măsurilor prevăzute în cadrul strategiei naționale;
- Valorificarea bunelor practici rezultate din activități din domeniul violenței domestice.

Considerăm că aceste rezultate reflectă interesul crescut la nivelul administrației publice locale în implementarea de activități de prevenire și combatere a violenței domestice, dar, în același timp, impun intensificarea activităților ANES de sprijinire a acestor instituții în vederea realizării programelor și activităților de prevenire și combatere a fenomenului violenței domestice, precum și continuarea colaborării la nivel central între ANES și Comitetul Interministerial pentru Prevenirea și Combaterea Violenței în Familie în vederea creșterii gradului de implementare a noii strategii, raportându-ne la nivel național.

Cu toate că în ultimii ani se remarcă o creștere a interesului în implementarea măsurilor prevăzute în cadrul strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea fenomenului violenței în familie pentru perioada 2013-2017 la nivel central și local, încă mai sunt **aspecte ce necesită îmbunătățire (oportunități):**

- Dezvoltarea capacității autorităților administrației publice locale de a interveni în prevenirea și combaterea violenței domestice;
- Creșterea gradului de implicare și responsabilizare a reprezentanților autorităților administrației publice centrale și locale și ai comunităților și realizarea unor forme de

dialog și de colaborare între comunități și/sau la nivelul comunităților în ceea ce privește problematica violenței domestice;

- Consolidarea capacității administrației publice locale de a implementa în parteneriat proiecte de prevenire și combatere a violenței în familie;
- Continuarea procesului de finanțare pentru înființarea de noi unități de prevenire și combatere a violenței domestice.
- Facilitarea accesului victimelor la unitățile pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, prin promovarea serviciilor oferite de acestea la nivelul comunității locale;
- Modele de bune practici ce pot fi replicate la nivel județean;
- Creșterea capacității de intervenție a specialiștilor care intră în contact cu victimele și cu agresorii în situațiile de violență domestică.
- Continuarea și intensificarea oferirii de feed-back cu privire la calitatea raportărilor transmise de către autoritățile publice centrale și locale și ONG-uri.

Din analiza rapoartelor de monitorizare transmise de către instituțiile administrației publice centrale și locale, s-au identificat următoarele **aspecte negative**:

- Dezvoltare insuficientă a serviciilor sociale specializate din domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice;
- Dificultăți privind resursele financiare de susținere a funcționării centrelor rezidențiale pentru victimele violenței domestice și de asigurare a continuității acestora.
- Existența unui număr extrem de redus de centre de zi, destinate asistării agresorilor;
- Un număr redus de inițiative ale administrației publice locale privind crearea centrelor de zi și în regim rezidențial adresate victimelor violenței domestice.
- Resurse umane și financiare limitate pentru dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale specializate în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice.

Riscuri

- Subdezvoltarea sistemului de servicii sociale pentru victimele violenței în familie în comunitate a limitat oferirea unui suport preventiv și recuperatoriu satisfăcător și accesibil;
- Nealocarea unui buget anual corespunzător sustenabilității serviciilor sociale pentru victimele violenței în familie;
- Fluctuația specialiștilor în furnizarea de servicii sociale specializate de prevenire și combatere a violenței în familie;
- Costul ridicat al măsurilor necesare pentru prevenirea și combaterea violenței în familie;
- Lipsa educației bazate pe promovarea unor atitudini non-violente și plasarea la nivelul secundar a prevenirii fenomenului menține nivelul ridicat al incidenței cauzelor de violență în mediul familial și în comunitate.

Întocmit:

Aura Ciobanu, consilier superior

Selena Vasile, consilier superior